

- Holdninger, kunnskap og handlinger i arbeidet mot mobbing, og for et inkluderende miljø i barnehage og skole

«De voksne så liksom bare forbi det hele»

- Ingrid Lund, Professor ved Universitetet i Agder
- Marianne Godtfredsen Rådgiver , Kristiansand kommune

*Hvor kjapt skal man heve
flagget?*

Bruke begrepet mobbing?

*Synes noen ganger helt vanlige
og viktige konflikter som barn
trenger å øve seg på for fort blir
kalt mobbing*

Far i dialogmøte

Om å se mobbing med andre øyne

- Sosiale prosessers betydning
- Fellesskapende didaktikker
- Skiftende posisjoner
- Eksklusjonsangt
- Behovet for å høre til

Å se mobbing med nye øyne

Fra fokus på at mobbing er knyttet til antall ganger og over tid til at mobbing er sosiale prosesser på avveie og følelser på ville veier (Søndergaard 2012, Lund, 2012).

Fra fokus på aggresjon, manipulasjon og ondskap til fokus på behovet for å høre til, være en del av et fellesskap og medvirkning (Lund, Helgeland & Kpvac, 2017, Kofoed & Søndergaard, 2013)

Fra fokus på individuelle faktorer som utgangspunkt for å forstå årsaker til mobbing i kontekst, kultur og relasjon (Rabøl 2018, Kofoed & Søndergaard, 2013)

Fra fokus på rollefordeling som mobber, plager eller offer til sosiale prosessers utfordringer og gode «gyldige-vi»- (Eriksen og Lyng, 2018)

Lund, Helgeland,
Nome, Cameron,
Godtfredsen & Kovac,
2015

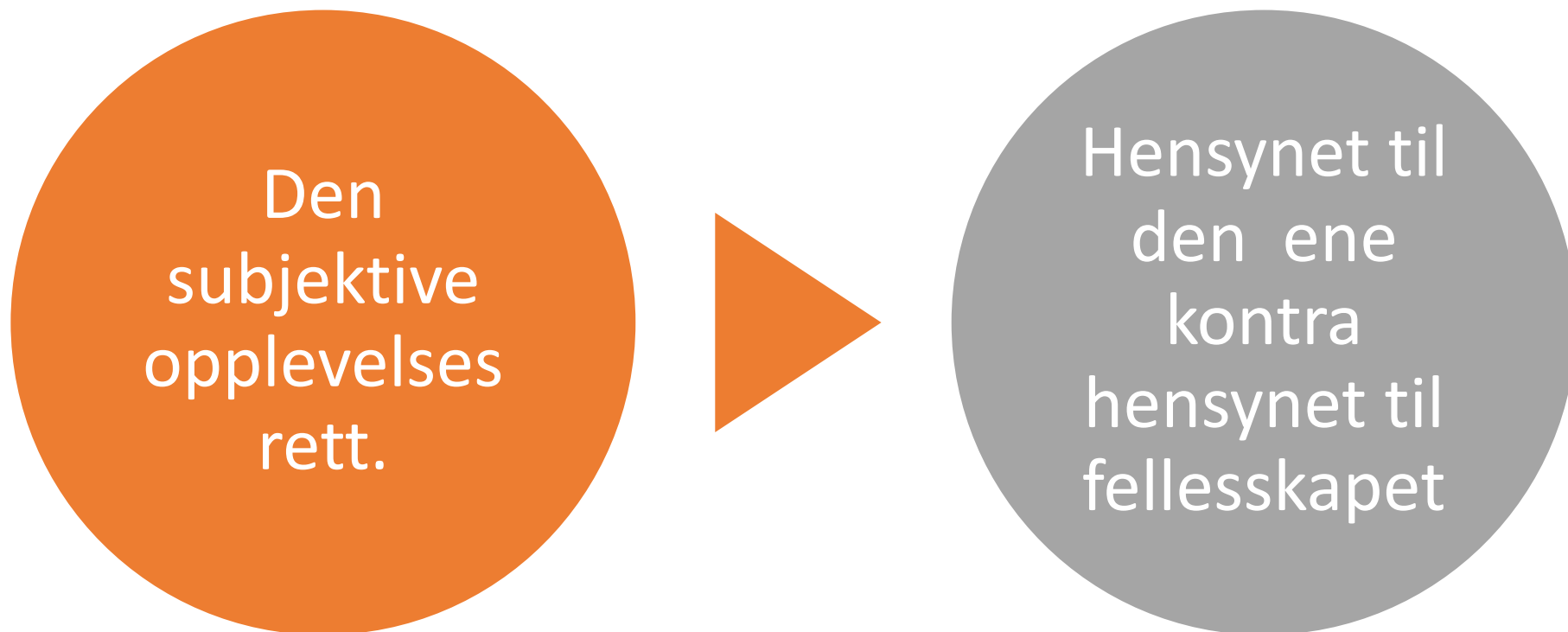

*«Mobbing av barn er handlinger fra voksne
og/eller barn som
hindrer
opplevelsen av å høre til,
å være en betydningsfull deltaker i
fellesskapet og muligheten til medvirkning.»*

Ikke ett svar, men mange...

Partsproblematikk

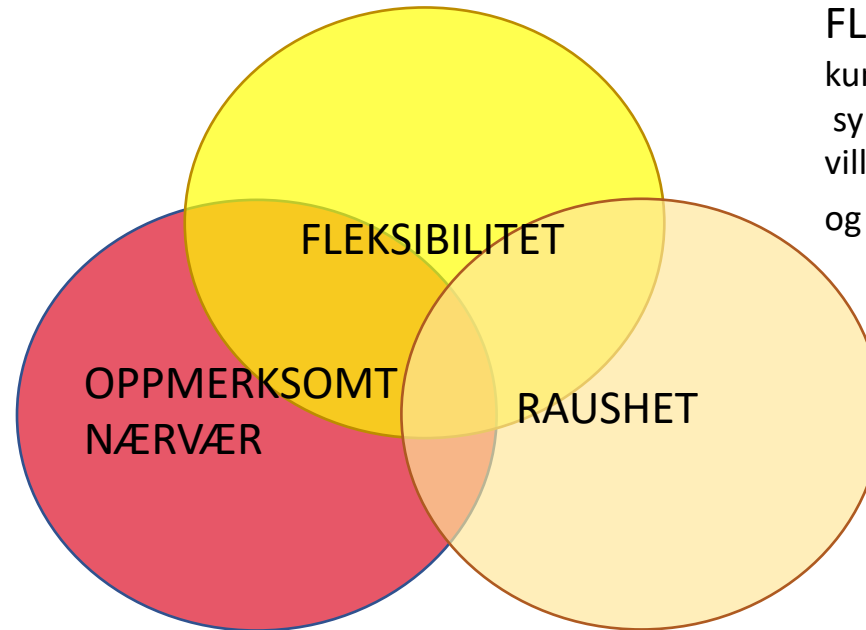

DIALOG modellen

OPPMERKSOMT NÆRVÆR betyr å

- 1) **Vær her-og-nå.**
Det betyr at du er fullt og helt tilstede på det som skjer her og nå.
- 2) Ta egne tanker og følelser som oppstår underveis på alvor. Tenk gjennom hvordan de kan formidles på en god måte til andre

FLEKSIBILITET betyr å kunne revurdere egne synspunkter, villighet til å la seg bevege og å være åpen for andres innspill.

RAUSHET betyr aksept for ulikhet, og erkjenne at vi ikke er perfekte. Derfor møter vi hverandre med respekt og en ikke-dømmende holdning.

Opplevelsen av å høre til, være en betydningsfull deltaker i fellesskapet og muligheten til medvirkning

- *Barnet/ungdommens subjektive opplevelse i sentrum.* (Grunnlovens § 104 Barnekonvensjonens art 3 og 12, Opplæringslovens §9a-4 femte ledd).
- Barne/elev-samtalen
- Samarbeid på alle nivåer knyttet til eks sårbarhetsutfordringer
- Barnehage/skolekultur
- De voksnes ansvar for relasjonens kvalitet- alltid. Vil f.eks vise seg i større fokus på veiledning av lærere, personlig- og faglig kompetansefokus
- Fellesskapene didaktikker med fleksibilitet, raushet og oppmerksomt nærvær i fokus.
- Observasjon av gruppedynamikk, i forhold til f.eks didaktiske muligheter/»triggere» for inkluderende fellesskap/utenforskap

- Anerkjennelse (vil kunne se annerledes ut /fokusere på fellesskapende handlinger, i større grad enn på individuelle ferdigheter)
- Tydelig og varm ledelse som retter fokus på hvordan «vi-fellesskapet» dannes, vedlikeholdes og opprettholdes.
- Barn og unges medvirkning høyt hevet i alle prosessene(rutiner, strukturer, holdninger, handlinger)
- «VI»—fellesskapets medvirkning i forebygging, prosess, tiltak og oppfølging: «Hva kan/skal VI-et gjøre?»
- Forskning: Barnestemmen tydeligere frem; Hvilke spørsmål må stilles, hvem kan svare, hvilke metoder, elevundersøkelsen med sterkere fokus på spørsmål knyttet til gruppe-miljø, tilhørighet og medvirkning. (Eks Thornberg, 2018)

Eriksen & Lyng (2018): Elevenes psykososiale miljø. Gode strategier, harde nøtter og blinde flekker i skolemiljøarbeidet.

Hansen, R. H. (2011). (Be)longing- forståelse av mobning som længsel etter at høre til. *Psyke & Logos*, 32(2), 480-495.

Guerin, S., & Hennessy, E. (2002). Pupils' definitions of bullying. *European Journal of Psychology of Education*, 17(3), 249-261.

Goffman, E. 1959. *The Presentation of Self in Everyday Life*. Doubleday: Garden City, NY.

Hansen, Helle R. (2008): *Contrasting Views on*

Bulling. Paper. ISCAR sept. 08. San Diego. Hansen, Helle R. (2009): Straf mod mobning og skoleuro. *Mobning – sociale prosesser på skolen*. Hans Reitzel.

Hareide, D. (2004). En kritisk beretning om «Den store nordiske mobbekrigen». *Tidsskrift for skolepsykologi* 6, 17–40.

Honneth, A. (2003). *Behovet for anerkjendelse*. København: Hans Reitzels Forlag.

Husveg, I. (2012). *Er skolens mobbedefinisjoner gode nok for å fange opp alle sider ved mobbing mellom elever?* Universitet i Stavanger.

Kofoed, J., & Søndergaard, D. M. (2013). *Mobning gentænkt*. København: Hans Reitzel.

Lund, I., Helgeland, A., Kovac, V.B., Nome, D., Cameron, D.L., Godtfredsen, M. (2015). *Hele barnet, hele løpet: Mobbing i barnehagen*. Oslo: Foreldreutvalget for barnehager.

Lund, I., Helgeland, A., & Kovac, V. B. (2017). På vei mot en ny forståelse av mobbing i et folkehelseperspektiv. *Acta Didactica Norge*, 11(3), Universitetsforlaget.

Lund, I., Helgeland, A., Kovac, B.V., Cameron, L.D, Godtfredsen, M. (2019). *Dialog og samarbeid i arbeidet mot mobbing i barnehagen*.

Retrieved from Kristiansand: <https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/forskning-og-utvikling/nyhetssaker/Dialog-og-samarbeid-i-arbeidet-mot-mobbing-i-barnehagen.pdf>

Lund, I., & Moseid Lund, A. (2019). Styrerens fem grep for å forebygge mobbing. *Første steg*, 59-61.

Naylor, P., Cowie, H., Cossin, F., de Bettencourt, R., & Lemme, F. (2006). Teachers' and pupils' definitions of bullying. *British journal of educational psychology*, 76(3), 553-576.

Nissen, M. (2005). The subjectivity of participation. Sketch of a theory. *International Journal of Critical Psychology*, 15, 151-179.

Olweus, D. (1974). *Hakkekyllinger og skolebøller. Forskning om skolemobbing*. Oslo: Cappelen.

Olweus, D. (1992). *Mobbing i skolen. Hva vi vet og hva vi kan gjøre*. Gyldendal Akademisk forlag.

Osterkamp, U. (2000). Livsførelse som subjektvidenskabelig problematik. *Nordiske Udkastk*, (28), 5-28.

Prout, A. 2002. Researching children as social actors: an introduction to the Children 5-16 Programme. *Children & Society* 16: 67– 76.

Roland, E. og Vaaland, G. S. (2. utgave 2003). Zero, SAFs program mot mobbing. Lærerveiledning. Stavanger: Senter for atferds forskning, Høgskolen i Stavanger.

Roland, E. (2014). *Mobbingens psykologi*. Oslo: Universitetsforlaget .

Schott, R. M. (2014). Introduction: New approaches to school bullying. I: M. R. Schott og D. M. Søndergaard. *School Bullying. New Theories in Context*. Cambridge University Press.

Schott, R. M og Søndergaard, D. M. (2014). *School Bullying. New Theories in Context*. Cambridge University Press.

Stern, D. N. (2003). *Spedbarnets interpersonlige verden*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Thornberg, R. (2011). ‘She’s weird!’—The social construction of bullying in school: A review of qualitative research. *Children & society*, 25(4), 258-267.

Thornberg, R. (2015). School bullying as a collective action: Stigma processes and identity struggling. *Children & Society*, 29(4), 310-320.

Thornberg, R., Landgren, L., & Wiman, E. (2018). ‘It Depends’: A qualitative study on how adolescent students explain bystander intervention and non-intervention in bullying situations. *School psychology international*, 39(4), 400-415.

Wenger, E. (2004). *Praksisfællesskaber*. København: Hans Reitzels Forlag.